

Cluj-Napoca

Ion CAZABAN

*Deșteptarea primăverii
din pădurea adormită*

Sunt ceva ani de când, în teatrele noastre, există un evident interes pentru dans. Să menționăm scenele din București, dar și din Oradea, Cluj-Napoca, Odorheiu Secuiesc, Sfântu Gheorghe, Sibiu, Târgoviște, înseamnă, poate, să omitem altele, cu siguranță, să le ignorăm pe acelea, care li se vor alătura cu premierele lor până la apariția acestei cronici.

Numele belgianului Marc Bogaerts, realizatorul spectacolului **Frumoasa din pădurea adormită** la Naționalul clujean, începe să fie cunoscut de publicul nostru, colaborând anterior cu Opera din capitală și cu teatrul din Sibiu (unde a semnat, împreună cu regizorul Mihai Maniuțiu, *Eu, Rodin*, o montare demnă de reținut). Coregraf și pedagog, activitatea sa a fost bine apreciată în mai multe țări din continentul european și american, în câteva zeci de companii de balet și operă. Preferă montările imaginare pe mari suprafețe, având posibilitatea desfășurării unor formații numeroase – după cum am remarcat și la cea mai recentă, concepută și lucrată de unul singur, la Cluj-Napoca. Povestea *Frumoasei adormite* capătă, pentru el, noi înțelesuri și cu totul alte rosturi, pe care le-a mărturisit în interviurile date. Pornind de la o incitantă abordare psihanalitică a basmului, îi va descoperi utilitatea educativă pentru tinerii aflați în pragul vieții sexuale. În scenariul lui Bogaerts, trezirea fetei adormite, după un somn prelungit, are semnificația trecerii la starea normală de femeie, la libertatea de a fi femeie, așa cum este afirmată justificat în prezent. Coregraful privește cu luciditate situația tineretului de ambe sexe și n-am putea spune că înclină către o teză feministă. De fapt, este un spectacol care se adresează, în special, tineretului, fiind mai ales pe gustul său. De aici, explicabil succesul avut încă de la repetiții, printre cei din echipa alcătuită. Majoritatea participanților au fost aleși din rândul studenților apti pentru partiturile dansante și, în egală măsură, capabili să improvizeze cu plăcere pe tema dată. Ceea ce se vede pe scenă și se transmite în sală, chiar și celor care au depășit vârsta basmelor sau a „zadarnicilor chinuri ale dragostei...”. Este o coregrafie permanent animată de bună-dispoziție, ca și de seriozitatea problemelor și scopurilor mai profunde. În legătură cu ceea ce și-a propus, Bogaerts spune: „După un spectacol ca acesta, mi-ar plăcea foarte mult să organizăm niște discuții despre rolul bărbatului și al femeii în societate. Iar spectacolul ar putea fi folosit ca un catalizator. Nu discutăm despre spectacol, ci prin spectacol să inițiem o dezbatere“ (*Man-in-fest*, nr.21–22, 2005).

Interpretarea psihanalitică, dedesubturile sexuale ale basmului capătă, deci, finalitate educativă. Pe scenă, sunt citite – cu umor inevitabil – pagini redactate didactic. Probabil, cel mai respingător adversar se dovedește minciuna, sursa principală de conflict. Pentru că, minciuna împinge la amânarea dorințelor, la amorțirea simțurilor – aruncă într-un somn nefiresc care, desigur, va avea și deșteptare. După unii, o „deșteptare a primăverii”... Este minciuna dintre rege și regină, soț și soție – dezvăluită de apartéuri, ca în teatrul clasic – cu care începe spectacolul. O minciună care va duce la minciuna adulterului. Regele și regina se leagănă senzual pe un balansoar supradimensionat, alternând surâsul prefăcut cu strâmbăturile ascunse, ce denotă sentimentul autentic. „Te iubesc!”, „Te vreau!” – cuvintele lor parodiază formalismul erotic. Un erotism interesat, totuși, pentru că dorința de a avea un copil este reală. Este, apoi, minciuna dintre rege și pubera prințesă care vrea să cunoască taina vieții, presimțită, de altfel, cu propriul trup, dar așteptând confirmarea de la cei cu experiență, aprobarea paternă, ceea ce indică o mentalitate. Coregraful-scenarist a optat pentru acest basm pentru că, fiind răspândit, este mai ușor de urmărit în sensurile atribuite acum. Tinerii costumați (desigur) în albastru și tinerele costumate (desigur) în roșu vor comenta cele ce se întâmplă la nivel înalt împărătesc, tânjind parcă după împlinirea erotică adultă.

Spectacolul este compus pe firul basmului, dar din episoadele sale, se desprinde un personaj sau altul și expune explicit în sensul tematicii. Bogaerts procedează demonstrativ printr-o extindere a momentelor pe măsura suprafeței scenice, prin multiplicarea progresivă a dansatorilor, intrări, ieșiri și reveniri de efect vizual dinamic, prin reluarea și modificarea semnificativă a mișcărilor solistice sau colective. Se obțin momente reușite, când dinamismul cromatic al evoluțiilor coregrafice captează publicul. Remarcăm și noi – cum eram informați – tendința de renovare prin bufonadă, clovnerie acrobatică, elemente de dans sportiv și gimnastică artistică. Fără îndoială, repetițiile spectacolului au fost, pentru tinerii interpreți, un exercițiu nemaîntâlnit. De la coregraful pentru care „tot ceea ce mișcă este dans”, mai aflăm că tinerii au învățat în două luni „cum se mișcă în dans, din punct de vedere tehnic, un grup”. Reținem jocul cu căldările, deopotrivă vizual și sonor, dar mai ales „războiul sexelor”, reprezentat în pași de dans, amintindu-ne, într-un fel, de „răpirea sabelnelor”, trecând antrenant de la confruntare la atracție, oscilând sugestiv între violență și tandrețe. Dansul este calitatea forte a spectacolului.

La sfârșit, deducem că pentru mica prințesă, trezită dintr-un somn secular, primul ei act sexual va fi unul incestuos: tânărul cu care se împreună (în aceeași cadă a plăcerilor, unde a zămislit-o regina-mamă) nu-i altul decât „brotacul” gimnast ce-i fusese tată... Neștiutoare, fiica, de astă dată, va cădea într-un incest cuvasioedipian! De aici, o altă poveste, la fel de psihanalitică, ar putea începe...

Teatrul Național din Cluj-Napoca – Frumoasa din pădurea adormită. Scenariul, regia și coregrafia: Marc Bogaerts (Belgia). Decor și costume: Cristian Rusu. Maestru coregraf: Livia Tulbure Gună. În distribuție: Ovidiu Crișan, Ramona Dumitrean, Ruslan Bârlea, Romina Merei, Rareș Stoica, Miriam Cuibus, Eva Crișan, Angelica Nicoară, Irina Wintze, Ionuț Caras, Cătălin Herlo, Cristian Rigman și alții. Premiera: 2 aprilie 2005